

Valås förskolas plan mot diskriminering och kränkande behandling

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Förskolan.

Läsår: 2018/2019

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Förskolan.

Ansvariga för planen

Förskolechef. Pedagoger i Likabehandlingsgruppen.

Våra mål

På Valås förskola strävar vi efter att alla barn och vuxna ska känna sig välkomna och betydelsefulla.

På Valås förskola strävar vi efter att alla känna sig trygga och sedda, ingen ska behöva uppleva kränkande behandling eller diskriminering.

Planen gäller från:

2018-08-01

Planen gäller till:

2019-08-01

Läsår:

2018/2019

Barnens delaktighet

Vi vill att barnen ska medverka genom att vi filmar olika situationer i verksamheten för att synliggöra pedagogernas förhållningssätt. Vi kommer även att intervjua barnen kring trivsel, kompisskap och relationer. Vi kommer även att samtala med barnen utifrån att vi vill lyfta barns delaktighet och inflytande.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavare blir informerade genom brukarråd, bloggar i Unikum och föräldramöten samt dagliga samtal.

Personalens delaktighet

Organisationsnivå: Likabehandlingsgruppen, pedagoger som ingår i den, ansvarar för att presentera planen och involvera övriga pedagoger under avsatt tid på APT, studiedagar och i det egna arbetslaget.

Gruppenivå: Pedagogerna i likabehandlingsgruppen ansvarar för att vardagssituationer observeras och analyseras utifrån vår likabehandlingsplan i det egna arbetslaget.

Individnivå: Samtliga pedagoger på vår förskola ansvarar för att läsa igenom och reflektera över planen och utifrån det vara delaktiga i arbetslagets arbete samt på APT, studiedagar, samt ha kännedom om planen och dess innebörd

Förankring av planen

Planen förankras hos barnen, genom att vi pedagoger kontinuerligt arbetar på ett medvetet och konkret sätt med vår plan.

Vårdnadshavare: Planen förankras hos vårdnadshavarna genom att de får ta del av planen i skriftlig form och genom ett gemensamt föräldramöte, där vi tillsammans går igenom vår plan, dess begrepp och mål.

Personal: Pedagogerna har ingått i mindre grupper där vi har arbetat med likabehandlingsplanen. Denna förankras vidare genom att vi pedagoger på gemensamma träffar såsom APT och studiedagar arbetar vidare. Vid varje läsårsstart ansvarar likabehandlingsgruppen för att presentera planen och ge möjlighet till reflektion och diskussion med övriga kollegor. I det egna arbetslaget ansvarar pedagogen från likabehandlingsgruppen för att varje enskild pedagog ska reflektera över och koppla vardagssituationer till vår plan.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Under året ska vi ha kontinuerliga och regelbundna utvärderingar/revideringar av planen.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Främst de pedagoger som har ingått i Likabehandlingsgruppen. Samtliga pedagoger har läst och getts möjlighet till att lämna synpunkter på utvärderingen.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Utvärderingen av fjolårets plan visar på att vi är nöjda med det grundläggande i vår övergripande plan och vi vill fortsätta att följa Skolverkets form av upplägg. Under det kommande läsåret behöver vi lägga vikt på att arbeta mer kontinuerligt och djupgående med avdelningarnas respektive kartläggningar för att kunna analysera och identifiera riskområden. Kartläggningen ska visa på var och när det finns risk för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i verksamheten.

Årets plan ska utvärderas senast

2019-06-30

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Under året arbetar samtliga pedagoger med det som finns beskrivet under Mål och Insats. Detta dokumenteras på olika sätt som till exempel filmning och observationer. Dokumentationen analyseras utifrån ställda mål och en resultatbeskrivning görs. Likabehandlingsgruppen ansvarar för att dokumentation finns och utvärderas. Detta görs på kontinuerligt avsatt tid.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Förskolechef och likabehandlingsgruppen.

Främjande insatser

Områden som berörs

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder

Mål och uppföljning

Att skapa forumgrupper, där barnen blir delaktiga i skapandet av lärmiljöerna. Där får de möjligheter att ta del av material och aktiviteter som belyser och uppmuntrar olikheter.

Insats

Under året arbetar vi kontinuerligt och regelbundet med kartläggningar och dokumentationer av förskolans lärmiljö kopplat till våra mål. Pedagogerna i Likabehandlingsgruppen har huvudansvaret att tillsammans med arbetslaget göra detta. Vi lyfter vikten av att barnen görs delaktiga i kartläggningarna. Under terminen görs kontinuerliga avstämningar av kartläggningarna och dokumentationerna i Likabehandlingsgruppen. Vi kommer under kommande läsår arbeta mer fokuserat och ingående under avsatt period för att kunna fördjupa oss mer i planen och fokusera på olika kartläggningsmetoder som sedan ska utvärderas.

Varje avdelning kommer under denna fokusperiod att fortsätta arbeta med sina respektive avdelningskartläggningar där man fördjupar sig att i bl.a. att kartlägga barnens trygghet och trivsel på avdelningen och även identifiera eventuella risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Ansvarig

Förskolechef, pedagoger i Likabehandlingsgruppen samt övriga pedagoger på förskolan.

Datum när det ska vara klart

2019-08-01

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Filmning samt observationer av kollegor i utvalda vardagssituationer. Pedagogisk dokumentation och anteckningar.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, diskriminering, trakasserier, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning och ålder

Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Genom kartläggningar tar vi reda på vilka normer och värderingar som förekommer. Föräldrarna får kontinuerlig information via föräldramöten, Unikum och dagliga samtal. Planen finns alltid lättillgänglig på avdelningen och man kan även hitta den via vår hemsida.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Likabehandlingsgruppen tillsammans med förskolechef, ansvarar för att kollegorna informeras och involveras i kartläggningen via APT, avdelningsplaneringar, studiedagar och reflektionstid i arbetslaget.

Resultat och analys

Likabehandlingsgruppen och samtliga arbetslag gör fortlöpande kartläggningar för att därefter analysera och reflektera kring resultatet av kartläggningarna.

Förebyggande åtgärder

Områden som berörs

Kränkande behandling, diskriminering, trakasserier, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning och ålder.

Mål och uppföljning

Pedagogerna arbetar medvetet med att nämna barnen vid namn. Pedagogerna skapar förutsättningar för att säkerställa att alla barnen ska få möjlighet till positiv uppmärksamhet. Pedagogerna för närvarande samtal ihop med barnen. Vi skapar forum för barns delaktighet.

Åtgärd

Pedagogerna arbetar medvetet efter de normer som står beskrivna i LPFÖ. Vi arbetar för att stärka barnens självkänsla genom positiv uppmuntran. Förskolan ansvarar för att alla barn får sin röst hörd och att deras upplevelse har samma värde i samtalen. Pedagogerna reflekterar över sitt egna förhållningssätt och är goda förebilder för både barn och vuxna. Regelbundna samtal om trivsel på förskolan med barn och pedagogerna. Samtala i arbetslagen om vad en kränkande handling är. Alla pedagoger har ett aktivt ansvar att ingripa vid kränkande behandling. Barnen får höra sitt eget namn varje dag i positiv anda. Vi ger alla barn verktyg för att kunna ta eget initiativ och ansvar "hjälp mig att hjälpa mig själv." Vi kommer även att se över olika former av analysverktyg som en del av våra kartläggningsverktyg.

Motivera åtgärd

För att främja och skapa goda förutsättningar för barns delaktighet och stärka deras självkänsla.

Ansvarig

Förskolechef och pedagogerna.

Datum när det ska vara klart

2019-08-01

Rutiner för akuta situationer

Policy

Det är allas ansvar att alltid ta barn, pedagoger och föräldrar på allvar om någon påtalar en kränkning. Informera förskolechef vid behov.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Pedagogerna strävar efter att vara närvarande, lyhörda och medverka i barnens lekar och aktiviteter. Pedagogerna lyssnar till barnens samtal genom att vara delaktiga, genom observationer, intervjuer, filmning och ljudupptagning. Pedagogerna har som rutin att vid upptäckt av trakasserier och kränkande behandling synliggöra vad som har hänt och delge närmsta kollegor. Förskolechef meddelas.

Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

Pedagogerna på Valås förskola samt förskolechef på enheten.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn eller när barn kränks av personal

Om kränkningen gäller barn mot barn gör ansvariga pedagoger en kartläggning av situationen genom samtal med berörda barn, varefter berörda föräldrar informeras/eller kallas till samtal. Förskolechef informeras. Om kränkningarna inte upphör efter samtal med barn och föräldrar kan en anmälan göras. Samma sak gäller kränkningar vuxna mot barn.

Om kränkningen gäller barn mot barn gör ansvariga pedagoger en kartläggning av situationen genom samtal med berörda barn, varefter berörda föräldrar informeras/eller kallas till samtal. Förskolechef informeras. Om kränkningarna inte upphör efter samtal med barn och föräldrar kan en anmälan göras. Samma sak gäller kränkningar vuxna mot barn.

Vid misstanke om eventuell kränkande behandling så finns en särskild blankett som används för att på förskolan/skolan dokumentera utredning och åtgärder som följer på att personalen får kännedom om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering och trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008: 567) eller kränkande behandling enligt 6 kap. skollagen (2010:800).

Skolnämnden ska utreda och vid behov vidta de åtgärder mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som skäligen kan krävas för att förhindra sådana företeelser i framtiden. Skyldigheten är delegerad till förskolechefer, rektorer och chefer för pedagogisk omsorg.

Delegationsbeslut om utredning och åtgärd m.m. skall anmälas till skolnämnden på särskild blankett för ändamålet.

Rutiner för uppföljning

Uppföljningssamtal med alla berörda, nulägesbeskrivning, utvärdering av åtgärderna och plan för fortsatta insatser.

Rutiner för dokumentation

Kartläggning och samtal dokumenteras och kan vid behov sekretessbeläggas.

Ansvarsförhållande

Pedagogerna ska vara insatta i vår plan mot diskriminering och kränkande behandling och ha den som ett levande dokument i verksamheten. Vi presenterar planen på brukarråd och föräldramöte för allas kännedom. Planen ska dessutom läggas ut på hemsidan. Varje avdelning tar ansvar för att planen anslås på en tillgänglig plats för föräldrarna.

Förskolechefens ansvar: Se till att det finns en plan mot diskriminering och kränkande behandling och att den följs upp årligen.

Kränkning:

Att kränka någon är att behandla en person nedsättande i ord eller handling, eller att göra ingrepp i dennes rättigheter eller frihet. Kränkning kan vara att inte respektera en bestämmelse, överenskommelse eller avtal. Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med diskrimineringslagen.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Diskriminering:

Diskriminering betyder att ett barn eller en elev blir missgynnad av skäl som har samband med de lagskyddade diskrimineringsgrunderna (DL 1:1): Kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Inom förskolan och skolan är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering.

Barn och elever kan inte diskriminera varandra i juridisk mening. (direkt och indirekt diskriminering)

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de barn som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier:

Trakasserier är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet och som har samband med diskrimineringsgrunderna som ingår i diskrimineringslagen. Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Trakasserier kan barn och elever utsätta varandra för. När personal trakasserar barn och elever är det förbjudet och juridiskt betraktas det som diskriminering.

Trakasserier kan vara synliga och handfasta och de kan vara dolda och subtila. Trakasserier kan till exempel uttryckas genom nedsättande tilltall, utfrysning, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysiskt våld. Det kan ske i

korridorer men också under samtal som sker inom ramen för undervisningen. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på garden berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Da kanske vi ska kalla dig för Petra, sa att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur till etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjeträd. Hon får en förtryckt mall där mamman och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]